

Een succesvolle ondernemer is een tevreden ondernemer

Hoe tevreden een ondernemer over zijn ondernemerschap is, hangt af van de mate waarin hij of zij succes ervaart. Het subjectieve succes van de ondernemer is afhankelijk van meerdere factoren, waaronder het bereiken van financieel succes en in hoeverre men de persoonlijke doelen heeft behaald. Een meer individuele benadering van ondernemers, waarbij er aandacht is voor de verschillende factoren die bijdragen aan het ervaren succes, is daarom wenselijk.

JOSETTE DIJKHUIZEN
Zelfstandig adviseur ondernemerschap en promovendus aan de Universiteit van Tilburg

In de academische wereld is een groeiende interesse te zien voor de subjectieve parameters van succes, naast de nog altijd overheersende focus op objectieve parameters zoals het aantal medewerkers en de omzet (Van Praag en Versloot, 2007). Uit de literatuur blijkt dat ondernemers juist veel waarde hechten aan meer subjectieve indicatoren zoals autonomie, persoonlijke tevredenheid, relaties met klanten en flexibiliteit (Kuratko *et al.*, 1997). Een meer psychologische benadering van het ondernemerssucces erkent het belang van dergelijke persoonlijke ambities en doelen.

Zo'n benadering is interessant omdat deze handvatten verschaft om het welzijn van de ondernemer te verbeteren. Daarom legt dit onderzoek de relatie tussen het subjectieve succes van de ondernemer en zijn welzijn, dus: hoe beïnvloedt het subjectieve succes van de ondernemer zijn tevredenheid? Ondernemers vormen het hart van onze economie; en door hen succesvoller en tevredener te maken, worden niet alleen de economie gestimuleerd, maar ook het welzijn van deze mensen en mogelijk van hun omgeving.

SUBJECTIEF SUCCES EN TEVDRENHEID

De micro-economie is gericht op nutsmaximalisatie, waarbij het in wezen gaat om geluk. Ook in de dagelijkse praktijk van de ondernemer is dit aan de orde. Doe je als ondernemer nog wel de dingen waar je blij van wordt? Geluk is daarbij het ervaren van positieve gevoelens, in de literatuur vaak 'subjectief welbevinden' genoemd. Vormen van welbevinden zijn tevredenheid over je leven en tevredenheid over je werk. Onder de vele factoren die invloed hebben op welbevinden neemt werk een belangrijke plaats in. Werklozen zijn veel minder gelukkig dan werkenden, zelfs als er wordt gecontroleerd voor een laag inkomen. Wat daarover bij ondernemers reeds bekend is, is dat zij tevredener zijn over hun werk dan mensen in loondienst (Andersson, 2008). Daarnaast leidt de overgang van een loondienstverband naar ondernemerschap tot een verhoging van de tevredenheid over het leven. De re-

denen voor deze grote mate van tevredenheid zijn gelegen in de autonomie, de flexibiliteit en het gebruik van de vaardigheden die het ondernemerschap met zich meebrengt (Hundley, 2001).

Diverse studies laten zien dat er over het algemeen een relatie bestaat tussen succes en tevredenheid (Lyubomirsky *et al.*, 2005). Gelukkige mensen zijn succesvoller op diverse terreinen, zoals huwelijk,

ondernemers ervaren succes met betrekking tot de persoonlijke ontwikkeling, de relatie met klanten en het behalen van persoonlijke doelen

vriendschap, inkomen en gezondheid. Dit is bovendien een tweerichtingsverkeer, dus succes maakt ook gelukkiger.

METHODE EN DATA

Onder 277 Nederlandse ondernemers is er in 2012 een digitale vragenlijst afgenomen. De enquête had niet alleen betrekking op subjectief ervaren succes en op tevredenheid over werk en leven, maar ook op de specifieke werkkenmerken die horen bij het ondernemerschap en de relatie daarvan met werkstress en bevlogenheid (Dijkhuizen *et al.*, 2014). De respondenten – ondernemers die langer dan een jaar als zodanig actief waren – keken daarbij onder andere terug naar het kalenderjaar 2011 en wat ze daarin hadden bereikt aan subjectief succes. Hierbij is de Subjective Entrepreneurial Success Scale (Dej, 2011) ingezet. Naast de schaal voor subjectief succes hebben de ondernemers ook een beoordeling gegeven van hun tevredenheid over hun leven en over hun werk als ondernemer. Hiervoor is de Satisfaction With Life Scale (Diener *et al.*, 1985) gebruikt om de tevredenheid in te schatten over het leven. Een afgeleide hiervan is ingezet voor het bepalen

van de tevredenheid over het ondernemerschap.

FACTOREN SUBJECTIEF SUCCES

Uit een factoranalyse blijkt dat zes factoren doorslaggevend zijn voor het ervaren van succes. Hierbij gaat het om het persoonlijke financiële succes, het zakelijke financiële succes, de sociale factoren (maatschappelijke bijdrage en sociale erkenning), de relatie met klanten, het behalen van persoonlijke doelen (balans werk–privé en beslissingsvrijheid) en de persoonlijke ontwikkeling.

De hoogste scores wat betreft het ervaren van succes werden gevonden voor de factoren persoonlijke ontwikkeling, relatie met klanten en behalen van persoonlijke doelen. Vooral de bevinding met betrekking tot het realiseren van persoonlijke doelen en persoonlijke ontwikkeling ligt voor de hand. De motivatie om als ondernemer te werken zit immers in het ‘eigen baas’ zijn, het uitdragen van de eigen visie, flexibiliteit en de vrijheid om je eigen beslissingen te nemen. De tevredenheid over de goede relatie met klanten kan wellicht voortvloeien uit de slechte economische tijd waarin het belangrijker is dan voorheen om deze band te verstevigen, om aldus financiële continuïteit te kunnen bewerkstelligen. De onderzochte steekproef van ondernemers in Nederland rapporteerde het minst vaak dat ze succesvol waren ten aanzien van het persoonlijke en zakelijke financiële succes. Twee jaar later zijn dezelfde schalen voorgelegd aan een deel van deze ondernemers die hadden aangegeven te willen deelnemen aan een vervolgonderzoek. Het blijkt dat ook in 2013 dezelfde succesfactoren naar voren komen die als frequent dan wel als infrequent worden ervaren.

RESULTATEN

Tabel 1 geeft de correlatie weer tussen de verschillende factoren van het subjectieve succes van de ondernemer en zijn tevredenheid over enerzijds het leven en anderzijds het ondernemerschap. Uit de correlaties blijkt dat er vooral bij de tevredenheid over het ondernemerschap een sterke relatie bestaat met het ervaren succes. Met name de relatie tussen het ervaren persoonlijke financiële succes en de tevredenheid over het ondernemerschap is groot. De tevredenheid over het leven is juist sterk afhankelijk van het ervaren succes op het vlak van het bereiken van persoonlijke doelen.

Opvallend is dat er verschillen tussen mannen en vrouwen bestaan in de succesbeleving van het ondernemerschap. Op basis van gegevens over de omzet, de

winst en het aantal medewerkers, kan worden geconstateerd dat de mannelijke ondernemers in zowel 2011 als 2013 een hogere score behaalden op deze objectieve criteria voor succes. Echter, op vrijwel alle items van het persoonlijke én zakelijke financiële subjectieve succes geven vrouwen een hogere score aan voor wat ze hebben bereikt, dan hun mannelijke collega's. Dit kan betekenen dat vrouwen een andere verwachting en wens hebben ten aanzien van het financiële succes dan mannelijke ondernemers. Het gaat immers over de eigen perceptie van succes.

CONCLUSIE

Het bereiken van de persoonlijke doelen en ontwikkeling is cruciaal voor het ervaren succes van de ondernemer. Of een ondernemer tevreden is over zijn of haar ondernemerschap hangt veelal samen met het bereiken van persoonlijk en zakelijk financieel succes.

De relatie tussen het ervaren succes en de tevredenheid over het ondernemerschap suggereert dat een bredere kijk op succesvol ondernemerschap belangrijk is. Meer aandacht voor de individuele beleving van succes en welbevinden is goed voor de ondernemer en uiteindelijk voor de economie in algemene zin. Het zou voor beleidsmakers derhalve interessant kunnen zijn om een individuele benadering van ondernemers een plek te geven door individuele coaching en mentoring te stimuleren.

Correlaties tussen subjectief succes en tevredenheid, 2012

TABEL 1

Subjectief succes	Tevredenheid over het leven	Tevredenheid over het ondernemerschap
Persoonlijk financieel succes	0,30***	0,39***
Zakelijk financieel succes	0,18***	0,32***
Sociale factoren	0,19***	0,20***
Relatie klanten	0,18***	0,30***
Persoonlijke doelen	0,41***	0,28***
Persoonlijke ontwikkeling	0,26***	0,24***

*** Significant op eenprocentniveau

er bestaat een sterke correlatie tussen de tevredenheid over het ondernemerschap en het ervaren succes

LITERATUUR

- Andersson, P. (2008) Happiness and health: well-being among the self-employed. *Journal of Socio-Economics*, 37(1), 213–236.
- Dej, D. (2011) *Exploring entrepreneur success from a work psychology perspective: the development and first validation of a new instrument*. Proefschrift. Dresden: TU Dresden.
- Diener, E., R.A. Emmons, R.J. Larsen en S. Griffin (1985) The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71–75.
- Dijkhuizen, J., M. van Veldhoven en R. Schalk (2014) Development and validation of the Entrepreneurial Job Demands Scale. *International Journal of Knowledge, Innovation and Entrepreneurship*, 2(1), 70–88.
- Hundley, G. (2001) Why and when are the self-employed more satisfied with their work? *Industrial Relations*, 40(2), 293–316.
- Kuratko, D.F., J.S. Hornsby en D.W. Naffziger (1997) An examination of owner's goals in sustaining entrepreneurship. *Journal of Small Business Management*, 35(1), 24–33.
- Lyubomirsky, S., L. King en E. Diener (2005) The benefits of frequent positive affect: does happiness lead to success? *Psychological Bulletin*, 131(6), 803–855.
- Praag, C.M. van, en P.H. Versloot (2007) What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. *Small Business Economics*, 29(4), 351–382.